

Bakıda “Dinlərarası və sivilizasiyalararası dialoqdan əməkdaşlığa doğru” mövzusunda beynəlxalq konfrans keçirilib

Martın 5-də Bakıda Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin (DQDK) və Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin (QMI) birgə təşkilatlığı ilə “Dinlərarası və sivilizasiyalararası dialoqdan əməkdaşlığa doğru” mövzusunda beynəlxalq konfrans keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, konfransda ABŞ-ın ölkəmizdə səfərdə olan nümayəndə heyətinin üzvləri, Kabardin-Balkar Respublikasının müftisi, İmam Əbu-Hənifə adına Şimali Qafqaz Universitetinin rektoru, o cümlədən tanınmış dövlət, din və elm xadimləri, dini konfessiya rəhbərləri, dövlət, hökumət və ictimaiyyət nümayəndələri iştirak ediblər.

Tədbiri giriş sözü ilə açan DQDK-nin sədri Mübariz Qurbanlı Azərbaycanın nümunəvi dövlət-din münasibətlərindən danışıb. Bildirib ki, Azərbaycanın dövlət-din münasibətində uğurlarının səbəbi dinlə bağlı siyasətin lap başdan sağlamlıq, düzgün istiqamətdə qurulmasıdır. Məhz ulu öndər Heydər Əliyevin diqqət və qayğısı nəticəsində ölkəmizdə din sahəsində sabitlik əldə edilib, dövlət-din münasibətlərinin beynəlxalq hüquq normaları müstəvisində tənzimlənməsi, dini konfessiyalar arasında dözümlülük mühitinin qorunub saxlanılması və daha yüksək səviyyədə inkişafı istiqamətində böyük işlər görüldü, dini icmaların və ibadət ocaqlarının fəaliyyəti üçün hüquq-mənəvi şərait yaradılıb. Ulu öndər Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu dövlət-din münasibətləri modeli hazırda Prezident İlham Əliyev tərəfindən zamanın tələblərinə uyğun olaraq daha da gücləndirilib və ehtiyatlı bir səviyyədə çatdırılıb ki, artıq bu model dünyada nümunə kimi qəbul olunur.

Dövlət komitəsinin sədri vurğulayıb ki, əgər müstəqilliyimizin ilk illərində ölkəmiz dinlərarası, mədəniyyətə, sivilizasiyalararası dialoqun iştirakçısı idisə, hazırda Azərbaycan dünyada beynəlxalq təhlükəsizliyə ciddi töhfə verən dövlətdir. Ölkəmizin birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın yüksək mənəvi dəyərlərə dünya miqyasında ali himayəsi ən yüksək qiymətə layiqdir. Müasir Azərbaycan dini dəyərlərə ən yüksək ehtiramın, dini abidələ-

ləm həmrəyliyi ili” elan edildiyini xatırladan Mübariz Qurbanlı bu addımların dünya xalqları və mədəniyyətləri arasında qarşılıqlı hörmət və anlayışı, əməkdaşlıq və dialoqu təşviq edən xoşməramlı çağırış olduğunu qeyd edib. O, bu istiqamətdə Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi ilə birgə yüksək səviyyəli beynəlxalq konfranslar təşkil olunduğunu bildirib. Əlavə edib ki, bu cür konfransların davam etdirilməsi məqsədilə Prezident İlham Əliyevin tapşırığı ilə QMI-nin nəzdində Bakı Beynəlxalq Dinlərarası və Sivilizasiyalararası Əməkdaşlıq Mərkəzi yaradılıb.

Konfransda çıxış edən QMI-nin sədri Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə deyib ki, Azərbaycanda milli və bəşəri dəyərlərə hər zaman böyük önəm verilib. Ölkəmizdə dini-mənəvi irsə ehtiram, müxtəlif mədəniyyətlərin dialoqu, tolerantlıq ənənələri olduqca yüksək səviyyədədir. Milli və dini tolerantlıq dövlət səviyyəsində dəstəklənir. Etnik və dini müxtəliflik ölkəmizin milli sərvəti kimi dəyərləndirilir. “Bu, bizim qürur mənbəyimizdir. Təbii ki, burada siyasi iradə böyük önəm daşıyır. Dövlət-din münasibətlərinin əsasını xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyev qoyub və hazırda yüksək səviyyədə davam və inkişaf etdirilir. Prezident İlham Əliyev dünya miqyasında multikulturalizm ideyasının fəal təbliğatçısı, mədəniyyətlərarası əməkdaşlığa dair “Bakı Prosesi”nin müəllifidir. Ölkəmiz artıq mədəniyyətə, dinlərarası dialoqa dair mötəbər beynəlxalq tədbirlərin, o cümlədən Dini Liderlərin Ümumdünya Sammitinin keçirildiyi ənənəvi məkana çevrilib”, - deyərək QMI sədri vurğulayıb. Qeyd edib ki, Prezident İlham Əliyevin global miqyasda dəyər kəsb edən təşəbbüsləri bəşəriyyətin ümumi inkişafına, sülh və dinc birgəyaşayış amallarına xidmət edir. Tolerantlıq ənənələrimizin, mədəni-mənəvi irsimizin təbliğində Heydər Əliyev Fondunun müstəsna xidmətləri var. Ölkəmizin birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın yüksək mənəvi dəyərlərə dünya miqyasında ali himayəsi ən yüksək qiymətə layiqdir. Müasir Azərbaycan dini dəyərlərə ən yüksək ehtiramın, dini abidələ-

ləm həmrəyliyi ili” elan edildiyini xatırladan Mübariz Qurbanlı bu addımların dünya xalqları və mədəniyyətləri arasında qarşılıqlı hörmət və anlayışı, əməkdaşlıq və dialoqu təşviq edən xoşməramlı çağırış olduğunu qeyd edib. O, bu istiqamətdə Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi ilə birgə yüksək səviyyəli beynəlxalq konfranslar təşkil olunduğunu bildirib. Əlavə edib ki, bu cür konfransların davam etdirilməsi məqsədilə Prezident İlham Əliyevin tapşırığı ilə QMI-nin nəzdində Bakı Beynəlxalq Dinlərarası və Sivilizasiyalararası Əməkdaşlıq Mərkəzi yaradılıb.

re, o cümlədən məscidlərlə yanaşı, xristian və yehudi dini məbədlərinə dövlət səviyyəsində qayğı və himayənin mövcud olduğu nümunəvi məkandır. Azərbaycanda müxtəlif sivilizasiyalar arasında tarixən oynadığı mənəvi körpü rolunu bu gün də layiqli şəkildə davam etdirir. Azərbaycanda din-dövlət münasibətlərinin yüksək səviyyəsi bütün bu uğurlarımıza rəvac verən məqamlardandır. Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə vurğulayıb ki, konfessiyalararası anlaşma, dinlərarası dialoq, müxtəlif din xadimlərinin əməkdaşlığı milyonlarla insan üçün ən gözəl nümunədir. Məzhəbdən asılı olmayaraq, bölgə müsəlmanlarının tarixi dini mərkəzi olan Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi dinlərarası dialoq sahəsində malik olduğu təcrübəni məhz bu istiqamətdə davam və inkişaf etdirir. QMI nəzdində yaradılmış Bakı Beynəlxalq Dinlərarası və Sivilizasiyalararası Əməkdaşlıq Mərkəzinin fəaliyyəti məhz bu məramla xidmət edir. Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi ilə dini mərkəz arasında əməkdaşlıq öz bəhrəsini verir. Bu gün bütün problemlərin fəvqündə duran sülhün qorunması probleminin həllində, habelə terrorizmin, islamofobiyanın, antisemitizmin, ekstremizmin və radikalizmin qarşısının alınmasında dövlət rəhbərlərinin, ictimai və dini qurumların liderlərinin birgə əməkdaşlığı vacibdir.

ABŞ Etnik Anlaşma Fondunun prezidenti Mark Şnayyer bildirib ki, Azərbaycan dinlərarası və məzhəblərə münasibətlərə görə bütün dövlətlərə nümunə ola bilər. Burada multikulturalizmin ən gözəl forması mövcuddur. Azərbaycanda yüz illər ərzində tolerantlıq, dini dözümlülük formalaşdı. Qeyd edib ki, Azərbaycan Prezidenti bu münasibətlərin qorunub saxlanılması üçün bütün səyləri göstərir. Bugünkü konfrans Azərbaycanda dini konfessiyalarla ABŞ-dakı yehudi və yevangelist xristian icmaları arasında əlaqələrin qurulması və gələcək əməkdaşlığın daha da dərinləşməsi baxımından olduqca əhəmiyyətlidir. M.Şnayyer Azərbaycanın multikultural və tolerantlıq sahəsindəki modelinin dünya ölkələri sırasında qabaqcıl yer tutduğunu vurğulayıb.

Milli Məclis Sədrinin müavini deyib: “Azərbaycan insanlarının etnik mənsubiyyətindən, dini inancından, dünya görüşündən asılı olmayaraq, vətəndaş cəmiyyəti quruculuğuna cəlb olunması və bərabər hüquqlarla təmin olunması istiqamətində müsləman Şərqində ilk addımı atıb. Bu, bütün dünyanı, demokratik cəmiyyətləri hədəf götürən insanlığın nailiyyətidir. Bu gün dinlər və dini konfessiyalar arasında, xalqlar və dinlər arasında harmoniyanı, dialoqu və əməkdaşlığı əldə etmək üçün hamının bu dünyaya və tələmizə cavabdeh olduğunu anlaması lazımdır.”

“İqls Vinqs” təşkilatının qurucusu və rəhbəri yepiskop Robert Störns ölkəmizin dinlərarası əməkdaşlığa verdiyi töhfələr barədə danışıb. R.Störns çıxışında Azərbaycanda dinlərarası harmoniyanı, tolerantlıq, ölkəmizdə bütün dini bayramların xüsusi təmizləmə qeyd edilməsini yüksək dəyərləndirib.

“Dini etiqad azadlığı yeganə hüquqlardandır ki, insan hüquqlarını sadələşdirdi birinci yerdə olmalıdır”, - deyən Milli Məclisin İctimai birliklər və dini qurumlar komitəsinin sədri Siyavuş Novruzov qeyd edib ki, bu hüququn pozulması digər hüquqların da pozulmasına səbəb olur. S.Novruzov bildirib ki, Azərbaycanda həm qanunun aliliyi, həm də ənənələrin möhkəmləyi dini münasibətlərin inkişafına xidmət edir. “Dini etiqad azadlığı həm təbii, həm də konstitusional hüquqdur. İnsan hüquqları arasında dini etiqad azadlığının xüsusi önemi var. Çünki istənilən dini etiqad azadlığına qarşı atılan addım insanların digər hüquqlarının pozulmasına gətirib çıxarır. Ölkəmizdə dini etiqad azadlığı yüksək səviyyədə təmin olunub. Əlbəttə ki, cəmiyyətlərin, ölkələrin dayanıqlı inkişafı üçün dövlət-din münasibətləri çox böyük əhəmiyyətə malikdir. Azərbaycan bu münasibətlər ən yüksək səviyyədə tənzimlənilir”, - deyərək parlamentin komitə sədri vurğulayıb.

Konfransda çıxış edən Milli Məclisin Elm və təhsil komitəsinin sədri, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının vitse-prezidenti, akademik İsa Həbibbəyli qeyd

edib ki, artıq dünyanın müxtəlif ölkələrində, o cümlədən Azərbaycanda dinlərarası münasibətlər, mədəniyyətlər və sivilizasiyalar arasında dialoq vasitəsilə bəşəriyyəti yeni bir nizama gətirmək, ədalətli bir cəmiyyət qurmaq fikrinə daha çox istinad edilir. Bu nəzəriyyə dünyada özünü təsdiq etməkdədir.

İsa Həbibbəyli deyib: “Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizdə dialoq mühitinin formalaşması və möhkəmlənməsi istiqamətində aparılan iş Azərbaycan multikultural və tolerant ölkə modeli səviyyəsinə qaldırıb. Azərbaycanda bütün dinlərin, təriqətlərin nümayəndələri tolerant bir mühitdə, dinc-yanaşı fəaliyyət göstərirlər. Bunun sayəsində ölkəmizdə ictimai-siyasi sabitlik hökm sürür”.

Komitə sədri qeyd edib ki, dinlərarası və sivilizasiyalararası münasibətlərin ayrı-ayrı aspektlərinin, təcrübələrinin və modellərinin belə konfranslar vasitəsilə beynəlxalq müstəvidə daha çox müzakirə olunması və dillərin nümayəndələrinə çatdırılması böyük əhəmiyyəti var.

Milli Məclisin deputatı Mixail Zabelin Azərbaycanın çoxmillətli ölkə olduğunu bildirərək müxtəlif din və dillərin nümayəndələrinə qayğı və həssas münasibət bəslədiyini dedi.

Milli Məclisin deputatı Yevda Abramov isə qeyd edib ki, bu gün dünyada dinlərarası və sivilizasiyalararası dialoqa böyük ehtiyac var. Azərbaycanda tolerantlıq mühitinin dövlət səviyyəsində qorunub saxlanılmasına həmişə xüsusi diqqət yetirilib. O, konfrans iştirakçılarının Azərbaycan həqiqətlərini, tolerantlıq mühitinin təbliğatçılarına çevriləcəyinə əminliyini ifadə edib.

Rusiyanın Kabardin-Balkar Respublikasının müftisi Həzrətəli Casayev çıxışında Azərbaycanda nümunəvi dövlət-din münasibətlərindən bəhs edib. Bildirib ki, qloballaşma və inteqrasiya proseslərinin geniş vüsət aldığı müasir dünyada islamofobiya, antisemitizm, ksenofobiya halları müşahidə olunur. Terrorizm, separatçılıq, dindən sui-istifadə halları artır. Bu cür hadisələrin yaşandığı bir za-

manda Azərbaycanın dünyaya təqdim etdiyi multikulturalizm modelinə və mədəniyyətlərarası dialoqa ciddi ehtiyac var. Azərbaycanda tolerant mühit təkə bölgədə deyil, bütün beynəlxalq aləmdə yüksək qiymətləndirilir.

Konfransın Braziliyadan, BƏƏ-dən, ABŞ-dan olan iştirakçıları

Teofilo Key Hayaşi Marcelino, Benjamin Riçard, Adam Daniel Mesa çıxış edərək ölkəmizdəki multikultural dəyərlərdən, dinlərarası harmoniyadan və bu sahədə əldə edilən nailiyyətlərdən bəhs ediblər

Rus Pravoslav Kilsəsi Bakı və Azərbaycan Yeparxiyasının arxiyepiskopu Aleksandr, Bakı şəhəri Dağ yəhudiləri dini icmasının sədri Melih Yevdayev, Azərbaycan Respublikasında Katolik Kilsəsinin Apostol Prefekturasının yepiskopu Vladimir Fekete, Avropa yəhudilərinin Bakı dini icmasının sədri Abiç Çaruxçev, Bakı şəhəri Yevangelist Məsihi Baptistlərinin “Aqape” dini icmasının pastoru Samir Sadıqov, Xilaskar Yevangelist Lüteranlarının Bakı dini icmasının sədri Vera Nesterova, Bakı şəhəri “Azərbaycan Bibliya Cəmiyyəti” Xristian dini icmasının rəhbəri Rəsim Xəlilov çıxışlarında Azərbaycanda bütün dini konfessiya nümayəndələrinə yaradılan bərabər hüquqlu şəraitdən, bu sahədə göstərilən dövlət qayğısından bəhs ediblər. Onlar Azərbaycanın tolerantlıq və multikulturalizm sahəsindəki təcrübəsinin bütün dünyada təbliğ və təşviq edilməsinin vacibliyini diqqətə çatdırıblar.

Sülh, əməkdaşlıq naminə bir araya gələn ölkələr və dinlər arasında ünsiyyət platformasının daha da dərinləşdirilməsi istiqamətində müzakirələrlə başa çatan konfransdan sonra yerli və beynəlxalq mətbuat nümayəndələri üçün brifinq keçirilib, jurnalistləri maraqlandıran suallar ətrafı cavablandırılıb.

Qeyd edək ki, konfrans çərçivəsində Azərbaycan tarixi-dini abidələrinin fotolarından ibarət sərgi təşkil olunub.